

Research of Non-financial Reporting: Evidence from the EAA Congresses

David Procházka¹, Dana Dvořáková²

¹ University of Economics, Prague
Faculty of Finance and Accounting, Department of Financial Accounting and Auditing
Nam. W. Churchilla 4, Praha 130 67, Czech Republic
E-mail: prochazd@vse.cz

² University of Economics, Prague
Faculty of Finance and Accounting, Department of Financial Accounting and Auditing
Nam. W. Churchilla 4, Praha 130 67, Czech Republic
E-mail: ddvorak@vse.cz

Abstract: *The paper analyses current streams in accounting research based on the topics of papers presented in the annual congresses of the European Accounting Association. The study covers the period 2014-2019 and data about submissions and presentations are used to evaluate the dynamics of various topics over the period. Empirical evidence documents a steadily decrease in papers focus on traditional issues and a rapid increase of submissions dealing with non-financial (integrated, sustainable) reporting. However, the acceptance rate of these submissions is considerably lower than for other fields, which raises concerns about the availability of an appropriate methodology to investigate the crucial points of non-financial reporting.*

Keywords: *EAA Congress; Sustainable reporting; Non-financial reporting*

JEL codes: M41

1 Úvod do problematiky

Na konci května se uskutečnil 42. ročník výročního kongresu Evropské účetní asociace (EAA), tentokrát v kyprském Pafosu. Kongres je nejvýznamnější událostí zaštiťovanou EAA a společně s pravidelným mítinkem Americké účetní asociace je největší vědeckou konferencí zaměřenou na výzkum v oblasti účetnictví a auditingu. Tomu odpovídá i počet zaslaných (průměrně více než 1 100 za posledních 6 let), resp. prezentovaných příspěvků (průměrně více než 800). Cílem tohoto článku je identifikovat trendy v aktuálním účetním výzkumu na základě analýzy článků prezentovaných na kongresech v období 2014-2019.

2 Metodologie

Průběžná prezentace připravovaných článků (tzv. working papers) je významným faktorem, který pozitivně ovlivňuje kvalitu článku a zvyšuje pravděpodobnost jeho přijetí v nejlepších vědeckých časopisech (Brown, 2005), mezi které patří např. The Accounting Review, Journal of Accounting Research, Journal of Accounting and Economics (dle rankingů v databázi Web of Science). Tyto a několik dalších top časopisů jsou obecně vědeckou komunitou považovány za indikátory nejdůležitějších aktuálních témat v účetním výzkumu a jsou vyhledávanou platformou pro publikaci článků (Fogarty & Jonas, 2013), i s ohledem na následné hodnocení výsledků výzkumu jednotlivců, resp. organizací (Swanson, Wolfe, & Zardkoohi, 2007).

Klíčovým problémem užitečnosti výzkumných výsledků pro veřejnost je vlastní délka procesu publikace článku od fáze jeho zpracování, přes recenze a úpravy článku na jejich základě, až po jeho vydání, kdy autor má malou možnost ovlivnit vlastní délku recenzního řízení a jeho vydání, je-li článek vůbec přijat. Byť dlouhé lhůty recenzního řízení mají ekonomický základ (Leslie, 2005), vedou ke zpoždění při zveřejňování výsledků výzkumu, včetně hrozícího rizika zastarání takových výsledků již v okamžiku publikace. Např. studie (Glaum, Schmidt, Street, & Vogel, 2013), která zkoumá míru naplnění požadavků na zveřejnění informací v komentáři o goodwillu a jeho znehodnocení v účetních závěrkách sestavených dle IFRS za rok 2005, byly publikovány až v roce 2013. Závěry článku o

důležitosti funkčnosti národního vynucovacího systému a velikosti lokálního kapitálové trhu pro kvalitu vykázaných informací mohou být považovány za relevantní i s odstupem času, nicméně vlastní zjištění za jednotlivé země byla již v době vydání článku zastaralá, a to zejména u některých střeoevropských zemích, u kterých se kvalita účetního výkaznictví veřejně obchodovaných společností v čase zlepšuje, jak naznačují výzkumy na novějších datech (Procházka, 2017).

Uvedený příklad zpoždění není výjimkou, ale spíše pravidlem. Studie Björk & Solomon (2013) na empirických datech zjišťuje, že nejdelší recenzní a publikační prodleva je právě v časopisech v oblasti ekonomie/business, účetnictví nevyjímaje (Moizer, 2009). Vzhledem ke skutečnosti, že kvalita výzkumných účetních článků autorů působících na univerzitách v regionu střední a východní Evropy je spíše podprůměrná (Albu & Albu, 2015; Procházka, 2017), mohou lokální autoři využít právě kongres EAA jako pomocný bod k včasné identifikaci témat, která by mohla být potenciálně zajímavá i pro širokou vědeckou komunitu a tedy i pro mezinárodní vědecké časopisy. V další části příspěvku jsou proto analyzovány trendy ve vědeckém zaměření článků prezentovaných na kongresech EAA v letech 2014-2019, které se postupně konaly v Tallinnu, Glasgow, Maastrichtu, Valencii, Miláně a Pafosu. Při analýze byly využity statistiky EAA; současně u posledního ročníku byla aplikována textová analýza názvů příspěvků.

3 Výsledky a diskuse

Tabulka 1 obsahuje počty zaslaných příspěvků k recenznímu řízení na jednotlivé kongresy EAA konané v posledních 6 letech; Tabulka 2 relativní četnosti vzhledem k celkovému počtu příspěvků v daném roce.

Tabulka 1 Absolutní počty příspěvků do recenzního řízení dle sekcí

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Auditing	118	146	116	168	159	112
Education	37	37	33	29	32	26
Fin. analysis	122	105	116	150	176	121
Fin. reporting	236	256	236	268	306	213
Governance	118	143	96	138	167	135
History	x	x	17	21	32	29
Interdisciplinary	x	x	48	66	65	48
Inf. systems	13	14	6	12	10	9
Man. accounting	144	171	145	196	179	140
Public sector	47	42	44	55	56	35
Sustainability	74	72	71	102	138	191
Taxation	47	49	45	64	61	53
Celkem	956	1035	973	1269	1381	1112

Zdroj: EAA (2019)

Tabulka 2 Relativní počty příspěvků do recenzního řízení dle sekcí

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Auditing	12,3%	14,1%	11,9%	13,2%	11,5%	10,1%
Education	3,9%	3,6%	3,4%	2,3%	2,3%	2,3%
Fin. analysis	12,8%	10,1%	11,9%	11,8%	12,7%	10,9%
Fin. reporting	24,7%	24,7%	24,3%	21,1%	22,2%	19,2%
Governance	12,3%	13,8%	9,9%	10,9%	12,1%	12,1%
History	x	x	1,7%	1,7%	2,3%	2,6%
Interdisciplinary	x	x	4,9%	5,2%	4,7%	4,3%
Inf. systems	1,4%	1,4%	0,6%	0,9%	0,7%	0,8%
Man. accounting	15,1%	16,5%	14,9%	15,4%	13,0%	12,6%
Public sector	4,9%	4,1%	4,5%	4,3%	4,1%	3,1%
Sustainability	7,7%	7,0%	7,3%	8,0%	10,0%	17,2%
Taxation	4,9%	4,7%	4,6%	5,0%	4,4%	4,8%

Zdroj: vlastní výpočty na základě EAA (2019)

témata, jako jsou ekonomické dopady implementace IFRS či problematiku řízení zisku (earnings management), kterými se shodně zabývalo cca 25 prezentovaných článků. Nefinanční výkaznictví představuje v současnosti jeden z hlavních směrů účetního výzkumu, na který je vhodné zaměřit pozornost.

V souvislosti s identifikací nefinančního výkaznictví jako významného trendu současného a budoucího výzkumu je nutné upozornit i na jeden významný faktor, který vyplývá ze statistik letošního kongresu EAA, a tím je nízká úspěšnost autorů v recenzním řízení. Tabulka 4 prezentuje kombinovanou míru přijatých a prezentovaných příspěvků, tj. kolik procent článků zaslaných k recenznímu řízení (v členění dle jednotlivých sekcí) bylo nakonec na kongresu prezentováno.

Tabulka 4 Frekvence prezentovaných příspěvků dle sekcí

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Průměr
Auditing	84,7%	84,2%	74,1%	81,5%	80,5%	67,9%	78,8%
Education	51,4%	83,8%	78,8%	79,3%	75,0%	84,6%	75,5%
Fin. analysis	69,7%	72,4%	78,4%	70,0%	78,4%	66,1%	72,5%
Fin. reporting	74,6%	70,3%	76,7%	73,5%	80,4%	68,5%	74,0%
Governance	73,7%	72,0%	55,2%	68,1%	73,1%	63,7%	67,6%
History	x	x	70,6%	85,7%	75,0%	72,4%	75,9%
Interdisciplinary	x	x	60,4%	72,7%	75,4%	58,3%	66,7%
Inf. systems	76,9%	64,3%	66,7%	41,7%	60,0%	66,7%	62,7%
Man. accounting	79,2%	74,9%	78,6%	70,4%	83,8%	67,1%	75,7%
Public sector	74,5%	73,8%	65,9%	83,6%	82,1%	85,7%	77,6%
Sustainability	74,3%	72,2%	67,6%	81,4%	76,1%	30,9%	67,1%
Taxation	93,6%	89,8%	75,6%	82,8%	83,6%	81,1%	84,4%
Celkem	75,8%	75,1%	72,7%	74,6%	78,9%	62,1%	73,2%

Zdroj: vlastní výpočty na základě EAA (2019)

Míra se průměrně pohybuje okolo 75 %, tj. cca tři čtvrtiny příspěvků projdou úspěšně recenzním řízením a jsou následně na kongresu prezentovány. Výjimkou je právě poslední kongres na Kypru, kdy procento se propadlo na 62,1 %. Nejhorší míru vykazují sekce Interdisciplinary a především Sustainability, u které bylo nakonec prezentováno pouze 30,9 % příspěvků zaslaných k recenznímu řízení. Statistiky EAA bohužel neobsahují rozdělení, kolik článků nebylo propuštěno přes recenzní řízení a kolik jich sice přijato bylo, ale autoři se kongresu nakonec neúčastnili. Nicméně s ohledem na předchozí roky lze předpokládat, že zvýšený počet článků do sekce Sustainability nebyl spojen s požadovanou kvalitou a články v drtivé většině případů neprošly sítí recenzního řízení.

Důvodů může být několik, jedním z hlavních bude i vlastní roztržitost tohoto fenoménu (viz i velké množství názvů uvedených dříve), která následně ztěžuje i jeho vědecké zkoumání. Obecně vyplývá zvyšující se pozornost věnovaná integrovaným měřítkům výkonnosti z rostoucí poptávky uživatelů účetních závěrek po nefinančních informacích, které pomohou lépe vyhodnotit ekonomické postavení podniku i jeho zasazení do širšího institucionálního prostředí. Zpráva ACCA (2013), na základě 94 průzkumů v 18 zemích, dokládá, že téměř 80 % respondentů považuje aktuální úroveň informační otevřenosti u nefinančních ukazatelů na straně podniků za nedostatečnou. Respondenti vnímají vyšší integraci finančního a nefinančního reportingu nezbytnou pro adekvátní posouzení rizik, kterým podniky čelí. Investoři se nicméně staví kriticky k roztržitosti nefinančního reportingu. Ta je důsledkem jednak velkého množství konceptů nefinančního reportingu, tak i rozmanitým vymezením jednotlivých konceptů – viz i 37 definic CSR, které analyzuje (Dahlsrud, 2008). Během symposia na kongresu EAA bylo prezentováno, že aktuálně lze evidovat přibližně 100 různých konceptů nefinančního reportingu.

Lze tak dovodit, že novost tématu, nevyjasněné základní koncepty disciplíny a nedostatečně ukotvený metodologický aparát výzkumu budou společným důvodem významné neúspěšnosti zvýšeného počtu příspěvků zaslaných do sekce Sustainability, kdy autoři sice reflektují aktuální témata, ale v kvalitě neodpovídající obvyklým standardům vyžadovaných EAA. Identifikovaná neúspěšnost v recenzním řízení může být tak jedním

z ďalších podnetů, proč se vedení EAA rozhodlo zřídit speciální výbor (Corporate Reporting Committee), který se bude otázkám nefinančního reportingu podrobněji věnovat.

Závěr

Článek na základě kvantitativní a textové analýzy příspěvků prezentovaných na výročních kongresech Evropské účetní asociace v letech 2014-2019 identifikoval hlavní trendy vývoje účetního výzkumu. Z hlediska relativní četnosti lze pozorovat určitý ústup témat souvisejících s finančním účetnictvím z pohledu uživatelů i připravovatelů (jako např. dopady IFRS, earnings management) a naopak prudký nárůst článků zabývajících se nefinančním výkaznictvím. Na druhou stranu vykazují články z této oblasti výrazně nejvyšší neúspěšnost v rámci recenzního řízení. Nefinanční reporting rozhodně představuje důležité výzkumné téma nejbližší budoucnosti. Nicméně novost tématu, nevyjasněné základní koncepty disciplíny a nedostatečně ukotvený metodologický aparát výzkumu budou alespoň z počátku omezenými, které mohou vyústit v neúspěch při snaze publikovat článek v kvalitním vědeckém časopisu. Autoři by tak měli dbát zvýšené pozornosti na základní požadavky kvalitního vědeckého článku (Evans, Feng, Hoffman, Moser, & van der Stede, 2015) ke zvýšení pravděpodobnosti úspěchu.

Příslušnost ke grantu

Článek je zpracován jako výstup projektu „Textová analýza účetních závěrek“ evidovaného Interní grantovou agenturou VŠE pod označením F1/18/2018.

Literatura

ACCA (2013). What do Investors Expect from Non-financial Reporting. ACCA Global & EUROSIF. Available from <https://www.accaglobal.com/content/dam/acca/global/PDF-technical/sustainability-reporting/tech-tp-wdir.pdf>.

Albu, C. N., & Albu, N. (2015). Introduction to the Special Issue on Accounting academia in Central and Eastern Europe. *Accounting & Management Information Systems*, 14(2), 247–274.

Björk, B.-C., & Solomon, D. (2013). The publishing delay in scholarly peer-reviewed journals. *Journal of Informetrics*, 7(4), 914–923. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2013.09.001>

Brown, L. D. (2005). The Importance of Circulating and Presenting Manuscripts: Evidence from the Accounting Literature. *The Accounting Review*, 80(1), 55–83. <https://doi.org/10.2308/accr.2005.80.1.55>

Dahlsrud, A. (2008). How Corporate Social Responsibility is Defined: An Analysis of 37 Definitions. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 15(1), 1–13. <https://doi.org/10.1002/csr.132>

EAA (2019). 42nd Annual Congress of the European Accounting Association: Programme and Collected Papers.

Evans, J. H., Feng, M., Hoffman, V. B., Moser, D. V., & van der Stede, W. A. (2015). Points to Consider When Self-Assessing Your Empirical Accounting Research. *Contemporary Accounting Research*, 32(3), 1162–1192. <https://doi.org/10.1111/1911-3846.12133>

Fogarty, T. J., & Jonas, G. A. (2013). Author Characteristics for Major Accounting Journals: Differences among Similarities 1989–2009. *Issues in Accounting Education*, 28(4), 731–757. <https://doi.org/10.2308/iace-50520>

Glaum, M., Schmidt, P., Street, D. L., & Vogel, S. (2013). Compliance with IFRS 3- and IAS 36-required Disclosures across 17 European Countries: Company- and Country-level Determinants. *Accounting and Business Research*, 43(3), 163–204. <https://doi.org/10.1080/00014788.2012.711131>

Leslie, D. (2005). Are Delays in Academic Publishing Necessary? *American Economic Review*, 95(1), 407–413. <https://doi.org/10.1257/0002828053828608>

- Moizer, P. (2009). Publishing in accounting journals: A fair game? *Accounting, Organizations and Society*, 34(2), 285–304. <https://doi.org/10.1016/j.aos.2008.08.003>
- Procházka, D. (2017). Specifics of IFRS Adoption by Central and Eastern European Countries: Evidence from Research. *Scientific Annals of Economics and Business*, 64(1), 59–81. <https://doi.org/10.1515/aicue-2017-0005>
- Swanson, E., Wolfe, C., & Zardkoohi, A. (2007). Concentration in Publishing at Top-Tier Business Journals: Evidence and Potential Explanations. *Contemporary Accounting Research*, 24(4), 1255–1289. <https://doi.org/10.1506/car.24.4.9>